

Sammaställning av workshop

Hur ska Orsa utvecklas?

Historien – nu – framtiden

**En del i arbetet med den kommunala
utvecklingsplanen 28 augusti 2012**

1 Bakgrund

Under 2012 startar arbetet med att ta fram en ny översiktsplan (ÖP) för Orsa. ÖP är en formell markanvändningsplan och kommer att behandla frågor om Orsa centrums funktion i förhållande till omgivningen och grannkommuner, bebyggelsens utbredning, landsbygdsutvecklingen i strandnära områden (LIS), lantbrukets intressen, riskfrågor, odlingsrösen etc.

Kommunen ser dock ett behov av att bryta ut, komplettera och fördjupa vissa frågor till en kommunal utvecklingsplan (KUP). KUP ska bli den målbild och handlingsplan som pekar ut vägen för hur Orsa ska utvecklas som attraktiv bostadort med bra arbetsmarknad, god infrastruktur och hög servicenivå. KUP ska även beskriva processer hur Orsa kommun hanterar framtids- och utvecklingsfrågor.

KUP och ÖP tas fram i en samordnad process där dialogen och förankringen är viktig. KUP ska förverkligas genom kommunens mål- och budgetarbete och verksamhetsplaner och ha en form som lätt kan uppdateras och hållas levande. KUP kommer att ge vägledning till den fysiska planeringen och underlätta aktualitetsförklaringen av ÖP.

2 Syfte

Syftet med workshopen var att hitta gemensamma målbilder av framtidens Orsa. Där samtal fördes för vilka förutsättningar som behövs för att skapa ett gott liv för barn, unga och vuxna. Målet med dagen var att vaska fram ett par frågeställningar som sedan ligger till grund för den fortsatta medborgardialogen i

arbete med den kommunala utvecklingsplanen.

3 Workshopen

Som en aktivitet i processen att ta fram en KUP anordnades en workshop 28 augusti 2012 med 61 personer närvarande (se bilaga 4). Målgruppen för workshopen var politiker och tjänstemän från kommunen och externa samarbetspartners.

Som grund för dagens övningar presenterades en omvärldsanalys samt en kommunbeskrivning. Deltagarna delades in i grupper om ca 6-7 personer. Den första gruppövningen omfattade en SWOT-analys för Orsa kommun. I bilaga 1 presenteras en sammanställning av samtliga grupper analyser.

Nästa övning baserades på SWOT-analysen och resulterade i ett antal utvecklingsområden. Resultatet finns sammanställt i bilaga 2. De sex viktigaste utvecklingsområdena listas nedan:

1. **Skola och utbildning**
2. **Bostäder**
3. **Integration och kompetensförsörjning**
4. **Infrastruktur**
5. **Orsa centrum**
6. **Hållbar landsbygdsutveckling**

Utifrån utvecklingsområdena formulerade grupperna en varsin målbeskrivning. Resultatet finns sammanställt i bilaga 3.

Dagen avslutades med att en presskonferens hölls med dagstidningarna Dala-Demokraten och Mora Tidning.

Bilaga 1 SWOT-analys för Orsa kommun

SWOT-analysen genomfördes som en del av workshopen med Politiker, tjänstemän och externa samarbetspartners den 28 augusti. Resultatet visar att det finns många styrkor i området men även en hel del utvecklingsområden. Ett resultat av övningen var insikten i att för att komma till rätta med problemet måste vi anta ett kommunperspektiv.

<p>Styrkor</p> <p>Aktiviteter för barn och ungdomar: - Idrottsaktiviteter</p> <p>Samhällsservice: - Vårdcentral nära</p> <p>Öppenhet</p> <p>Arbetsmarknad/Näringsliv: - Många små företag - Arbetskraft - Spridning på företagande - Entreprenörskap - Differentierad arbetsmarknad - Stöd för företagande - Nätverk med andra företag - Turism sommar/vinter (Grönklittgruppen) - Nära till turistmarknaden - Varumärke - upplevelsenäringen</p> <p>Läget: - Bra geografiskt läge - Liten kommun – närhet - Nära Mora - Nära råvaror</p> <p>Föreningar/Organisationer: - Rikt föreningsliv</p> <p>Skola/utbildning: - SCOTT (utbildning turism)</p> <p>Bostäder: - Boendemiljöer - Billiga bostäder - Tillgång till bostäder</p> <p>Infrastruktur: - E45 - Bredband</p> <p>Småskalighet: - Litenhet</p> <p>Kreativa mötesplatser</p> <p>Forum Orsa</p> <p>Ungdomar - utlandsfödda</p> <p>Bra flyktningmottagande</p> <p>Kunskap om överlevnad</p> <p>Skattungbyn</p> <p>Orsa i media - E45 - Bredband</p> <p>Natur/kultur/rekreation: - Orsas varumärke - Musik - Traditioner - Landskapet - Sjöarna - Stark bygdeidentitet (Orsamål) - Evenemang</p>	<p>Möjligheter</p> <p>Att bygga vidare på: - Hantverk/lokalproducerat (mat) - Samarbete, företag - kommun - Projekt och samverkan - Profilera i media (musik) - Utveckla turism och näringsliv</p> <p>Sysselsättning: - Inflyttning som skapar arbetstillfällen - Ta vara på kompetens bland invandrare - Arbetskraftsbrist kan ge inflyttning</p> <p>Bostäder: - Höja boende kvalitén - Boendemiljöer - Kapacitet finns</p> <p>Skola/utbildning: - SCOTT (utbildning turism) - Förändra bildningstraditionen</p> <p>Ryktet: - Orsaambassadörer – de som flvttar</p> <p>Lyfta fram förebilder</p> <p>Litenheten</p> <p>Kreativa miljöer</p> <p>Läget: - Bra geografiskt läge - Nära Mora - Nära tåg/flygplats</p> <p>Infrastruktur: - E45 - Järnväg mellan Orsa – Mora - Elbilar</p> <p>Enkelhet</p> <p>Natur/kultur</p> <p>Medvetenhet</p> <p>Öppenhet</p> <p>Centrumutveckling</p> <p>Landsbygden i fokus</p> <p>Avsaknad av hierarkier</p>
<p>Svagheter (Utvecklingsområden)</p> <p>Skola/utbildning: - Utbildningsnivå - få med eftergymnasial utbildning - Grundskolan - Attityd mot utbildning - Resultat - Ungdom ej adekvat utbildning - Dålig självinsikt – skolan/ungdomar</p> <p>Integration/kompetensförsörjning: - Fel/låg kompetens - Arbetsmatchning - Segregation - Nysvenskars kompetens tas ej till vara på</p> <p>Arbetsmarknad/Näringsliv: - Ekonomisk styrka i företagen - Gamla traditioner inom arbetsmarknaden</p> <p>Bostäder: - Boendemiljöer - Få nyproducerade bostäder - Saknas attraktiva bostäder</p> <p>Population/demografi: - Befolkningsutveckling - Åldersstruktur</p> <p>Saknas: - Drömmar - Unga politiker - Stolthet och engagemang</p> <p>Småskalighet: - Litenhet</p> <p>Infrastruktur: - E45 - Bredband (ej klart) - Kommunikationer</p>	<p>Hot</p> <p>Arbetskraftsförsörjning/kompetens</p> <p>Skola/utbildning: - Avsaknad av studietradition - Attityd till utbildning</p> <p>Population/demografi: - Befolkning-/åldersstruktur - Befolkningsminskning</p> <p>Samhällsservice: - Försämrad samhällsservice, svagare handel - Handelscentra som byggs</p> <p>Brist på regionalpolitik</p> <p>Exploatering av naturresurser</p> <p>Litenheten</p> <p>Självömkän</p> <p>Dålig omvärldsorientering</p> <p>Globalisering</p> <p>Urbanisering</p> <p>Regelverk</p> <p>E45</p> <p>Klimat</p> <p>Tomma hus – vem köper?</p> <p>Bristande attraktivitet</p> <p>Bodemiljöer</p>

Bilaga 2 Övning 3 Prioritering av utvecklingsområden i helgrupp

Utvecklingsområde	Inkluderar	Grupp	Behov/Problem	Ideér	Röster
Skola och Utbildning	Skolan	1	För dåliga resultat i skolan. Kommer inte in på gymnasiet.	Ledarskap. Ansvar från högsta nivå ner till hemmen.	96
	Skolan	3	Resultaten dåliga. Utbildningar som saknas.	Fler gymnasielinjer i närområdet. Satsa på kunskap i skolan.	
	Grundskolan	4	Bristande kvalitet	Rekrytera landets skickligaste pedagoger. Tekniska hjälpmedel.	
	Utbildning	4	Svårt att rekrytera personal. Fel signaler till barnen.	Kompetensförsörjning. Föräldrarutbildning.	
	Förbättra låg utbildningsnivå	6	Utbildning har låg status. Rekrytering försvåras. Låg ambitionsnivå. Mindre valmöjligheter.	Hela samhället "Orsa" arbetar mot ett gemensamt mål. Goda exempel "förebilder".	
	Skolan	7			
	Skolor	8	Dåligt rykte. Dåliga resultat jämfört med riket.	Attraktiva arbetsplatser ger bra lärare.	
	Skola och utbildning	10	Attityden föräldrar/elever. Relevant kompetensförsörjning/styrning.	Kompetensutbildning med satsningar på yrken där jobb finns och efterfrågas.	
Bostäder	Bostäder	1	Avsaknad av attraktiva bostäder.	Bygg! Skapa möjligheter för byggande.	23
	Nyproducerade bostäder	2	Dyrt att bygga. Strandskydd.	Bygga smart (Rättvisan). Bra fint läge. Markanvändningsplaner.	
	Boendemiljöer	5	Ej handikappanpassade. Ej varierat boende.	Sjösätt Måsen. Bygg på COOP. Äldreboende, studentboende, trädgård.	
	Attraktiva bostäder	7			

	Boende	8	Dåliga lägenheter. Naturen.	Nya lägenheter. Rekreation.	
Integration och kompetensförsörjning	Traditionell arbetskraft – nya arbeten (integration)	1	Integration/matchning	Jobba med attitydförändringar. Jobba med matchning.	22
	Skapa rätt kompetens	2	Fel. Låg.	Yrkesutbildning lokalt. Matchning.	
	Segregation	9	Arbetskraftsförsörjning.	Make a different.	
	Integration	10	Hitta och lyfta fram kompetens.	Kompetensinventering.	
Infrastruktur	Kommunikationer	2	Man tar sig inte till Orsa. Anslutningsresor.	Tågpendel mellan Orsa och Mora. Små bussar.	21
	Infrastruktur/Bredband	3	Bättre tillgång till bredband. Bättre tillgång till kollektivtrafik	Bygg ut bredbandet.	
	Kommunikation E45	5	Olycksdrabbat	Genomförande av vägsträckningen. Gång- och cykelstråk.	
	Kommunikation Infrastruktur Infrasystem	8	Bussförbindelser. Bygga bredband klart.	Rälsbuss Mora-Orsa.	
Orsa Centrum	Centrum	1	Var ligger centrum?	Förtätning. Upplevelser.	19
	Centrum	5	Otydligt, oattraktivt centrum	Gör klart. Planteringar.	
Hållbar landsbygdsutveckling	Hållbar landsbygdsutveckling	3	Lokala näringar/matproduktion. Miljöfokus. Brist på stolthet.	Orsa kan bli resurscentrum.	17
Turism och Besöksnäring	Turism/Besöksnäring	3	Bli ändå bättre. Tydligare centrum	Utveckla centrum. Bättre skyltning. Utveckla samarbetet. Mer aktiviteter.	15
Arbetsmarknad/ Näringsliv	Arbetsmarknad	8	Svaga småföretag	Stärka småföretagen. Entreprenörskap.	12

	Fortsatt positiva signaler till företagare.	10	Rätt signaler som är pålitliga.	Korta beslutsvägar.	
Värdskapet	Värdskapet	7			9
Varumärket Orsa	Varumärke Natur och kultur	9	Många aktörer. Samarbete – satsningar.	-	7
Ungdomar	Ungdomar	9	Hem – skola - fritid	Attityder mot ungdomar (se dom som en resurs).	6
Befolkningsutveckling	Befolkningsutveckling	2	Rätt åldersgrupper. Öka inflyttningen. Ej tappa.	Bostäder. Arbetsstillfällen. Bra fritid.	4
	Befolkningsminskning	4	Föds för få barn. Utflyttning.	Marknadsföringsaktiviteter. Stipendier (betala studielån). Tydliggöra vad orten erbjuder.	
	Öka befolkning	6	-	-	
Våga realisera sina drömmar	Våga realisera sina "drömmar"	9	Bejaka entreprenörskapet.	Kreativa "verkstäder".	4
Småskaligheten	Litenheten	5	Kommunikation. Litet underlag för affärer.	Ökad samverkan med andra kommuner (Mora, Älvdalen).	3
Äldreomsorgen	Äldreomsorgen	7			3
Stödja medborgarnas utveckling	Stödja medborgarnas utveckling	4	-	-	2
Må bra	Må bra	6	-	-	2
Öka inkomst	Öka inkomst	6	-	-	1
Gemensam målbild	Gemensam målbild bland kommun och samarbetspartners	10	Alla insatser ska dra åt samma håll.	Ständigt uppdatera samverkan.	1

Bilaga 3 Övning 6 Prioritering av målformuleringar i helgrupp

Utvecklingsområde	Grupp	Målformulering	Röster	
Skola och Utbildning	1	Tryggare, säkrare skola med bättre resultat.	3	
	3	Orsas skolor har i uppdrag att möta varje elev med respekt och ett gott pedagogiskt ledarskap och en utbildningsmiljö som ger goda resultat hos eleverna.	2	
	4	Tjäna elever – Kunskap och kompetens – Godkänd i grundskolan – 95% av eleverna som går ut grundskolan ska vara behöriga till gymnasieskolans program.	4	
	6	Alla barn i Orsa ska ha tillgång till den demokratiska och jämställda skolan, vi vuxna är överens om att de ska ha. Det ska finnas utbildande och engagerade lärare, trivsamma och stimulerande lärandemiljöer, och en tydlig och självklar koppling till omvärlden, både lokalt och globalt. Skolan ska säkra att varje barns individuella kompetenser synliggörs och utvecklas för att ge barnet en stark tro till sig själv och dennes möjlighet till en meningsfull tillvaro och framtid. Skolans arbete ska spegla samhället i stort och vara en naturlig mötesplats även för andra samhällsaktörer.	5	
	7	Alla elever ska få de kunskaper som behövs i dagens samhälle och få utvecklas utifrån sina personliga förutsättningar i en trivsam och trygg miljö. Eleverna ska känna att "Jag duger och jag har kunnat göra mitt bästa"	11	
	8	En attraktiv skola som är trygg och elever och lärare känner gemenskap och delaktighet. Eldsjälar som brinner för det de gör och som känner stolthet och har en tydlig gentemot lärare och elever.	6	
	9	Gott ledarskap, förändrad syn på bildning, kultur och hantverks profil, ansvar, tufft att plugga och vara duktig i skolan, föräldrars delaktighet. Tillvarata nyfikenhet vilja och kreativt skapande. Trygga barn som utvecklar sin förmåga samt lärarens ansvar för välmående	3	
	10	Eleverna känner sig trygga. Har en ökad självkänsla. Eleverna får det stöd de behöver för att nå målen, så att de kan välja den inriktning de vill för vidare studier. Rätt lärare på rätt plats. Kompetensförsörjning för pedagogerna.	-	
	Bostäder	1	Tillhandahålla ett varierat utbud som motsvarar efterfrågan utifrån ett hållbarhetsperspektiv.	1
		4	Bra blandning av olika boendetyper – Vackra miljöer samt värna om kulturmiljön!	-
5		Ett varierat utbud av bostäder. Förnya bostadsbeståndet, möjliggör strandnära boende. Bygg Måsen, förtäta centrum – Lockande trästad.	-	
8		Målgruppsanpassade bostäder.	1	
9		Attraktivitet, varierat bostadsbestånd, lägre hyror, lokala värddar, bra boende, varierat boende, rymliga lägenheter. Nydanade arkitektur i framtida boende. Närmare till service och	-	

		kommunikationer – tillgänglighet.	
	10	Bygga flexibla bostäder som passar utifrån var i livet man befinner sig.	-
Integration och kompetensförsörjning	1	Stärka individens möjligheter på arbetsmarknaden och förbättra matchningen.	-
	3	Integrationsarbetet gör att Orsa tar tillvara på alla invånares resurser och kompetenser, och berikar vårt kulturliv.	1
	4	Mångfald en styrka!	-
	8	Kompetenskartläggningen ska göras klart med sikte på framtida behov.	-
	9	Lärlingsplatser, värdfamiljer, nya arbetssätt, tryggad framtid, arbetskraft, allas lika värde. Välkomnar utifrån kommande som bidrar med sin kompetens.	1
	10	Att tidigt ta tillvara den invandrades kompetens och slussa in/komplettera för att komma till arbete. Integreras i det vanliga livet.	8
Infrastruktur	1	Kommunikationer ska bidra till att det ska vara lätt att komma till, bo och verka i Orsa.	2
	3	Infrastruktur, vägar, cykelvägar, järnväg och bredband utvecklas efter en helhetsbild där tillgänglighet, funktion och miljö står i fokus.	1
	4	Snabbtåg till Stockholm.	-
	8	Utbyggt bredband. Se till att det går smidigt att pendla till och från Orsa.	-
	9	Bredband, vägar, gc-vägar, kollektivtrafik. Underhåll på äldre vägar/grusvägar och småvägar. Bil pool och förbättrade kommunikationer med omvärlden.	-
	10	Bygga ut bredband och stadsnät och ta sig fysiskt till och från Orsa.	-
Orsa Centrum	4	Göra centrum till en vacker plats och skapa atmosfär.	-
	5	Genomför centrumutvecklingen till ett attraktivt, levande, spännande centrum med nischade butiker.	5
	8	Genomföra skyltprogrammet och fullfölja planen för centrum.	-
	9	Helhetssyn, trä, kultur, energi och miljöprofil. Visningsbutiker för lokala entreprenörer. Trevliga miljöer och mötesplatser. Mer boende. Nytt stadshotell, ett centrum som man stannar till vid. Mötesplats, handel service.	1
	10	En mötesplats där alla trivs.	-

Hållbar landsbygdsutveckling	1	Stödja lokalproducerade varor och tjänster.	1
	3	Hållbara byar och landsbygdsutveckling är en del av Orsas signum och vi är stolta över och uppmuntrar lokal matproduktion.	3
	4	Höj priset på mjölk	-
	8	Stimulera handeln genom att se till de som bor i kommunen kan handla närproducerat.	-
	9	Lokalproducerad mat, ekologisk profil Skattungbyn – Ungdomsmedverkan – Stolt över hembygden – Kommunikationer – Utveckla bio.	-
Turism och Besöksnäring	2	Dubbla omsättningen inom näringen inom en 10 års period.	26
	8	Prioritera besöksnäringen och erbjuda ett attraktivt friluftsliv.	2
Arbetsmarknad/ Näringsliv	3	Vi vill skapa ett rikt näringsliv, där turism, ett tydligt centrum och orsabornas kompetens är viktiga pelare i vår utveckling.	1

Bilaga 4

Deltagarlista workshop 28 augusti 2012, "Hur ska Orsa utvecklas?"

Marie Olsson	X	Kommunstyrelsen
Tony Samuelsson	X	Kommunstyrelsen
Carina Bertsdotter	X	Orsayran
Olov Herko	X	NLUK/Ovansiljans bordtennisklubb
Janne Bäckman	X	Informationsansvarig Orsa kommun
Mara Maric	X	Orsa Lamellträ
Anders Rosell	X	Kommunstyrelsen
Göran Grå	X	Kommunledningskontoret
Liselott Hansson Malmsten	X	Landsbygdsutvecklare
Bo Karlsson	X	Byrådet
Mikael Thalín	X	Kommunstyrelsen
Anders Hanspers	X	Fritid och service
Lars Axelsson	X	Orsa Grönklitt AB
Abdirahman Ahmed Nur	X	Flyktingsamordnare
Hans-Göran Olsson	X	Kommunstyrelsen
Camilla Björck	X	Miljökontoret
Pauwel Von Sonnefeld	X	Ordförande Visit Orsa
Åse Wadlund	X	Integrationsenheten
Christin Elofsson-Arons	X	Socialkontoret
Anders Åkerlund	X	Svenska kyrkan
Janne Lundberg	X	NODAVA
Britt-Liz Jönsson	X	Kulturentreprenör
Shigeru Ishida	X	Kommunstyrelsen
Ola Granholm	X	NLUK
Inger Skoglund-Hassís	X	Folkhälsoplanerare/Orsa skidklubb
Jörgen Norin	X	Studieförbundet
Håkan Yngström	X	Kommunstyrelsen
Kent Henriksen	X	Barn- och utbildningsförvaltningen
Katrinne Bylund	X	Barn- och utbildningsförvaltningen
Lennart Rosell	X	Byggnadsnämnden
Rosanna Thyrén	X	Kommunstyrelsen
Olle Bylander	X	Kommunekolog
Lotta Spade	X	Scenverkstan
Arne Grahn	X	Orsabostäder
John Wallén	X	Service och fritid
Bo Lindblad	X	Byggnadsnämnden
Anne-Marie Fröjd	X	Kommunstyrelsen/drogsamordnare
Håkan Persson	X	Stadsbyggnadsförvaltningen
Peter Bernhorn	X	Kulturförvaltningen
Göran Grundström	X	Region Dalarna
Bengt Åke Svahn	X	Kommunstyrelsen
Johan Hult	X	Kommunledningskontoret
Ann-Sofie Sund	X	Föreningskonsulent
Frida Pettersson	X	Stadsbyggnadsförvaltningen
Stefan Pettersson	X	ABF
Annika Lusth	X	Vårdcentralen Orsa
Gunilla Elings	X	Kommunstyrelsen
Ulf Back	X	Kommunledningskontoret
Åsa Ringström	X	Omställningsrörelsen Skattungbyn
Tommy EK	X	Stadsbyggnadsförvaltningen
Örjan Fridner	X	Folkhögskolan
Josefine Elmer	X	Mora Folkhögskola

Isabelle Danielsson	X	Svenska Kyrkan
Fajzula Sadat	X	Ungdomens Hus
Inger Friman	X	Länsstyrelsen Dalarna
Stefan Olsson	X	Barn- och utbildningsförvaltningen
Hans Nahlbom	X	Miljönämnden
Anders Wigren	X	WSP
Jarl Hammarqvist	X	WSP
Niklas Sjödin	X	Kommunledningskontoret
David Johansson	X	WSP